17de Jaargang — Curaçao den 6den Januari 1900. — No 836

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2, — met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, No 129

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2, — pa tres luna pagar pa dilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,20.

Curaçao, 5 Januari.

Mgr. NIEWINDT

en het onderwijs der slaven.

———:)o(:———

Dikwijls wordt tegen de Kerk eene kaart uitgespeeld, waarvan niemand beter dan de uitspelers weten, dat ze valsch is. Ze wordt nochtans telkens weer opnieuw op tafel gelegd met eene onbeschaamdheid, die aan het ongelooflijke grenst. Die valsche kaart is de bewering, dat de Kerk aan het onderwijs der volksklasse, ja zelfs aan de wetenschap vijandig is.

Er is veel kwade trouw en veel haat noodig, om die bewering in ernst te doen. Het zou ons te ver voeren, dit hier in den breede aan te toonen. Gelijk één korreltje suiker ons duizendmaal beter overtuigt van de zoetheid des suikers, dan eene lange bewijsvoering, zoo is één voorbeeld genomen uit de omvangrijke correspondentie van Mgr. Niewindt voldoende om aan te toonen, hoe geheel ongegrond, ja, hoe valsch de bewering is, dat de Kerk het volk maar liever dom houdt.

Men bedenke, dat Mgr. Niewindt het onderstaande schreef reeds in 1834, en dat het gaat over *slaven*, die toenmaals nog niet eens tot de eigenlijke bevolking gerekend werden; zelfs voor deze verstootelingen der maatschappij vroeg Mgr. Niewindt onderwijs, en niet tevreden met onderwijs te *vragen*, sloeg hij zelf de handen aan het werk, bouwde met groote kosten scholen en stelde ze ter beschikking ook der slavenbevolking. De lezer oordeele zelf:

Curaçao, 14 Nov. 1834.

Aan ZExc. den Minister van Koloniën
's Gravenhage.

Na eene zeer hoofsche inleiding meent Mgr. als oud vriend van ZEx. dezen eenige punten te mogen herinneren.

In de eerste plaats verdient zekerlijk gesteld te worden de verregaande onbeschaafdheid, welke alhier onder de lage volksklasse wordt opgemerkt en die natuurlijkerwijze de moeder van vele misslagen en gebreken is; ik heb gedurende de 10 jaren dat ik mij hier bevind, met mijne medepriesters getracht deze ruwheid zooveel als mogelijk is door een godsdienstig onderwijs te verminderen, ofschoon deze pogingen zeker niet vruchteloos geweest zijn, zoo hebben zij echter niet geheel en al haar doel bereikt; immers om hier toe te geraken, zou ik op de eerste plaats meer de geestelijken behoeven, en in de tweede plaats, zoude ik het dan ook voor allernuttigst achten, dat het Gouvernement ons de hand leende om op de eene of andere wijze leermeesters aan te schaffen, welke den behoeftigen onderwijs in het lezen en schrijven konden geven; dat onderwijs zou zich ook tot den slavenstand kunnen uitstrekken, indien hetzelve bv. ten dienste der slaven des avonds na den afloop des arbeids of wel des Zondags na de godsdienstoefening gegeven werd. **Ik bedoel hier zekerlijk geen uitgebreid onderwijs, maar slechts een zoodanig, hetwelke die thans volstrekt onwetende menschen kan in staat stellen om op eene betere wijze de grondbeginselen van hunnen godsdienst,** in welke zij gedoopt zijn en de verplichtingen welke zij ten opzichte van het gouvernement, van hunne meesters en van hunnen evenmensch te vervullen hebben, te leeren kennen. Even zoozeer ik een al te uitgebreid onderwijs voor die soort van menschen gevaarlijk zoude achten, evenzoo meen ik dat eene volstrekte domheid nadeelig wezen kan; immers iemand die niets weet en geen plichtgevoel kent, is niet moeilijk tot alles te verleiden en kan ligtelijk door den eerstkomenden fortuinzoeker bedrogen worden. Er zijn wel is waar op de weinige hier bestaande scholen eenige arme kinderen, welke aldaar gratis onderwijs genieten, dan hun getal is zoo gering, dat hetzelve waarlijk niet waardig is genoemd te worden; op het plattelan l evenals op Aruba en Bonaire is geene de minste gelegenheid om kosteloos eenig onderwijs te erlangen. Daar in de tegenwoordige omstandigheden vele ouders de middelen niet bezitten om het onderwijs hunner kinderen te bekostigen, zoo is zeker de toekomst uit dit oogpunt beschouwd zeer duister en laat ons het verlangen over dat hierin op eene doelmatige wijze voorzien moge worden.

Een ander middel, hetwelk mijns bedunkens tot de zedelijke beschaving van den slavenstand zoude bijdragen, is om den slaven toe te staan van huwelijksverbintenissen aan te gaan, gelijk zulks door uwe Exc. aan de koninklijke slaven op Bonaire is gepermitteerd geworden.

Hiervan worden breedvoerig de voordeelen betoogd.

Uwe Excell. zal onbetwistbaar met mij van hetzelfde gevoelen zijn, dat er geene maatschappij zonder godsdienst bestaan kan, dat er geene beschaving zonder godsdienst, hoedanig die dan ook wezen moge, mogelijk is; maar wat baat het, dat iemand den naam draagt van eenen godsdienst te bezitten, indien hij de leer van dien godsdienst niet kan leeren kennen? Of indien hij de voorschriften van dien godsdienst niet kan leeren onderhouden. De wet, indien ik mij niet vergis, waarborgt den slaven, dat zij hunnen godsdienst kunnen onderhouden. Alle de slaven zijn hier in de Roomsche Katholieke Kerk gedoopt, en evenwel zijn er velen, welke door hunne meesters verhinderd, ja misschien onder straffen verboden worden om hunne godsdienstplichten te vervullen. De Zondagen en hooge feesten, die bij alle Christelijke genootschappen heilig zijn, worden hier op verscheidene tuinen, evenals of het gewone werkdagen waren, door arbeid in het land enz. ontheiligd, zoodat de arme slaaf, zelfs op die dagen nog niet eens met zijne medechristenen mag rusten of gezamenlijk met hen den dienst van ons aller God bij kan wonen. Ik wil nog niet spreken van andere meesters, die zelfs hunnen stervenden slaven nog wreed den troost ontzeggen dien zij bij eenen bedienaar van den Godsdienst in welken zij gedoopt zijn, verlangen te vinden.

Langs deze wegen oordeel ik, dat zeer veel tot de zedelijke beschaving van de bevolking dezer eilanden gedaan kan worden.

. . . .

Curaçao, 17 Juli 1848.

Aan ZEx. den Minister van Koloniën
's Gravenhage.

In de gewichtige omstandigheden, in welke zich thans alle koloniën, en ook deze zich bevinden, zij het mij vergund, deze weinige aanmerkingen met verschuldigden eerbied uwer Exc. aan te bieden, terwijl ik hoop, dat èn mijne betrekking tot deze bevolking, èn mijne ondervinding van een 24jarig verblijf alhier, genoegzaam zullen zijn, om mij tegen eene beschuldiging van indiscretie te waarborgen.

Vooraf zij het mij vergund aan te merken, dat mijn doel slechts is, om over Curaçao, Bonaire en Aruba te handelen, niet over de Bovenwindsche eilanden.

Onwedersprekelijk ligt het in den geest van dezen tijd dat het slavenjuk in de koloniën, althans in deze, verbroken worde, en dat de afstammelingen der vroeger ingevoerde Afrikaansche rassen, die hetzelve tot nu toe torschen, het voorrecht van vrije menschen genieten, en als zoodanig in de maatschappij worden opgenomen. Niet alleen het gevoel van menschlievendheid, maar ook hetgeen in de omliggende Engelsche, Fransche en Deensche koloniën reeds plaats heeft, vordert zulks op gebiedende wijze: immers wil men niet de koloniën aan de gevaren blootstellen, dat door geweld genomen worde wat door toegevendheid niet te verkrijgen is. Ik vermeen alzoo de noodzakelijkheid der emancipatie der slaven als iets erkends te

---

FEUILLETON.

HONOR I COMBATE.

———o——— (33)

Un rajo di legria a presenta riba su cara, ora el a mira Erna. E por a bini pa su motiboe. Erna lo kier a moenstré, koe é tin basta bon cordamentoe pa comprendé? Coe respet el a zoentji manoe di es senjora bieuw. Claro manera den dianan di legria su boz tabata sona:

—Mi kerida senjora, mi a bin busca un bon palabra i un felicitacion.

Aunké é tabata papia coe senjora Von Glockner, su bista tabata fihar continuamente riba senjorita Von Harteneck. El a haja un sintimentoe admirabel. El a doena un paso un banda, pa miré den su cara.

Pálida, é tabata sinta aji, coe un bista reprochante dirigir riba djé. Senjor Von Glockner tabata para stijf cerca djé, un poco un-banda el a mira es pastoor, koe tabata mira tristoe su dilanti.

Erna no a haci ni di mas mínima movecion pa saluda es persona, koe a caba di drenta. Pa es expresion interrogativa di su wowonan, Erna a baha su bista poco-poco abao i el a kita su cara. Hans Otto a hala un rosea profundo. E trato unico i medio inconsiente di Erna, a haci é comprendé masjar claro, koe el a ekiboké den Erna. Es impresion ardiente a desaparecé for di su cara i doena lugar pa un impresion sombría. Algun momentoe el a para sin movė su curpa, despues el a bolbé dirigié na es bon muger bieuw, kende su wowonan húmido tabata brilja.

—Hans Otto, mi bon jioe, é dici coe un boz temblando, Dios bendiciona bo i el coe bo. Mi ta keré, koe bo tin razon, i koe bo no a falta den nada.

Tabata sona un oposicion contra es otronan for di palabranan di tanta Marie i també é tabata mira su esposo descontentoe.

Steinfels a bolbé zak tiernamente na es manoe blancoe i moli, el a coeminda senjor Von Glockner i senjorita Von Harteneck, el a doena es pastoor un cordial apreton di manoe . . . . i el a bai.

Den es silencio sin boroto koe a sigi, hende tabata tendé clar com su pasonan tabata aleha, aworé tabata camna den careda, un poco despues porta di cas a cera su tras.

Coe su cabez abao, su manoenan cruzar riba su pechoe, Erna tabata tendé coe su rosea aden, es sonido moeriendo. Su coerazon tabata tembla di dolor i deseo, ma su orguljo tabata goberna es sintimentoenan ai. Kiko é tabata spera di djé? Koe lo el a bini manera un penitente cerca djé? Dolor di es último oranan a haćié berdaderamente ciegoe pa grandeza di su poder riba e mes.

El a prepara pa sali for di kamber. Ansioso senjor Von Glockner tabata puntra:

—Oenda bo ta bai, Erna? Cerca Eichstett? Lo mi por companja bo?

—Masjar danki, tio, es moza a respondé, huyendo bista di senjora Von Glockner. Mi ta bai hotel, cerca papa.

—Corda solamente, Erna, koe es miserabel hoben ai, a hala humildemente toer cos atras ajera nochi dilanti Eichstett. Mi a tendé, koe ta té despues el a bai contra es ritmeester.

— Pakiko? el a puntra agitar.

— Es fastioso historia di sjers. Von Glockner tabata grunja.

Erna a krimp. Despues el a tapa su cara coe es capa i el a abri porta. Afor é mester a leun un poco contra porta: muraja, corredor, bentana, toer tabata balia dilanti su wowo.

— Pues ta pa mi motiboe, é tabata corda.

Bolbiendo na hotel, Erna a cera su curpa den su kamber. Mirando den un dolor sombrio su dilanti, el a sinta ai ora i ora. Ningun hende a strobé. Pa orden di su tata, hasta merdia es camarera a keda separar for di djé.

Misterio: awor ta su tata, koe a comprendé mehor estado di alma di su jioe. Anochi ora el a toema su lugar den salon, pálida i ketoe, e tata no a larga é comprendé nada koe e tata a sinti su ausencia. Continuamente ocupar coe su courantnan, es majoor tabata haci solamente un observacion chikitoe riba un of otro noticia. Pa mas alivio di Erna no a bini tampoco ningun bisjita. E no a sospecha koe pa pidimentoe di su tata, tío Glockner no a bini.

Su sigiente dia el a spanta pa es noticia, koe senjor a bolbé haja un atake di beroert. Es dokternan a consega masjar sosiego i koe é bolbé bai *Hartenstein*. Es enfermo tabata dispuesto pa esai i pa Erna tabata un gran respiracion. El a puntra caba jen di ansia, com lo é por soporta di mester bolbé contra aki amigoe i conocir.

CAPÍTULO XI.

Ora koe es tata i jioe a jega *Hartenstein* algun dia despues, nan no a ripara ki consternacion tabatin riba cara di criarnan. Es tata, molestiar di biaha, a bai unbez den su kamber. Erna també a pasa es hendenan ai coe indiferencia: un gritoe di spantoe di su camarera a haci el a bira su cabez.

mogen beschouwen. Niet minder acht ik het zeker, dat bij die eventueele emancipatie, het niet alleen buiten alle bedenking billijk maar ook in het belang der Kolonie noodzakelijk is, dat er aan de tegenwoordige eigenaars der slaven eene geëvenredigde schadeloosstelling voor hunne daardoor te lijden financieele verliezen, en aan de vrijgelatene slaven, werk en middelen om hun brood te verdienen verzekerd worden. Zonder deze beide mijns erachtens, onafscheidbare maatregelen, lost deze maatschappij zich in de onbegrijpelijkste armoede, in algemeene ellende op, en deze kolonie is verloren. Ik vermeen, dat een bekwamer hand dan de mijne zulks reeds voor de oogen Uwer Exc. heeft opengelegd....

Maar er is eene andere zaak op welke ik de vrijheid neem de attentie van Uwe Exc. in te roepen. Immers het is zake, welke soort van maatregels te nemen zijn, om bij de eventueele emancipatie der slaven en daarna, de rust in de kolonie te verzekeren. Door sommigen wordt beweerd dat eene vermeerdering van het garnizoen daartoe noodzakelijk en toereikend is.

ZDH. zet zijne bezwaren tegen dat denkbeeld uiteen en gaat voort:

Maar er zullen toch middelen noodig zijn om bij eventueele emancipatie de rust der kolonie, het leven en eigendom der ingezetenen te verzekeren. Men kan van menschen, die zooeven van de ketens der slavernij verlost zijn, niet verwachten, hetgeen men van altijd vrije menschen veronderstellen mag. Welke middelen kunnen hiertoe op eene doelmatige wijze worden aangewend?

Als eerste middel geeft ZDH. aan: grootere eensgezindheid onder de vrije bevolking.

Een tweede veiligheidsmiddel heb ik gesteld: *meerdere uitbreiding van Godsdienst en Onderwijs.* Alle slaven (misschien mag een niet noemenswaardig getal van 25 uitgezonderd worden) zijn in de Roomsch-Kath. Godsdienst gedoopt; evenals de gekleurde en zwarte vrije bevolking dezer drie eilanden. Een groot getal slaven voldoet aan de voorschriften der Kerk tot welke het behoort: maar een nog veel grooter getal blijft hierbij ten achter en zulks maar al te vaak door de regtstreeksche of zijdelingsche schuld of tegenwerking hunner meesters en wel voornamelijk omdat hun de gelegenheid tot het godsdienstig onderwijs ontbreekt. Intusschen zal ieder, die deze kolonie slechts met eenig opmerkzaam oog heeft gadegeslagen, spoedig bespeurd hebben, dat de Curaçaosche slaaf grooten eerbied voor zijn godsdienst en deszelfs leeraars heeft: de invloed van de laatsten heeft dan ook niet nagelaten op eene heilzame wijze op het hart van menigen slaaf te werken, en het is thans eene alom bekende zaak, die ik door getuigen desnoods zou kunnen staven, dat niet slechts Katholijken, maar Protestanten en Joden erkennen, dat in deze kritieke omstandigheden, het vertrouwen, dat de rust onder de slaven zal behouden blijven op de alhier zijnde Katholijke priesters gevestigd is. Hierin, dat durf ik Uwe Exc. verzekeren, vergist men zich tenminste niet, dat de slaven-bevolking alhier, de ooren niet voor onze vermaningen sluit en, over het algemeen zeer wel onzen raad en waarschuwingen volgt. Gedurende mijn 24jarig verblijf alhier, heb ik ook altijd getracht in dien geest en tot het welzijn der maatschappij, zelfs in zeer moeilijke omstandigheden te werken. Hadden sommige eigenaars minder door godsdiensthaat verblind, beter hunne belangen begrepen, dan hadden zij zeker in plaats van tegen te werken onze welgemeende pogingen ondersteund en dan hadden zij nu de heilzame vruchten daarvan kunnen inoogsten. Wij hebben intusschen gedaan, wat wij naar gelang van onze krachten en de omstandigheden konden doen. Te Curaçao zijn op verschillende plaatsen drie nieuwe kerken, te Bonaire twee en ook te Aruba twee nieuwe kerken gebouwd; wij hebben aan het oprigten van scholen gearbeid en nog andere plaatsen tot het geven van godsdienstig onderwijs zoo aan slaven als aan vrijen ingericht; daarbij blijft echter nog veel te doen. Komen de slaven vrij, dan hebben zij meer dan ooit beschaving noodig; maar die bestaat niet zonder godsdienst.... Ik geloof niet, dat ik mij te veel laat voorstaan, indien ik gerustelijk beweer, dat voor geen oproer, geene merkelijke schennis van eigendomnen, nog veel minder van personen, alhier te vreezen is, indien ons de geschikte gelegenheid en de noodige middelen gegeven worden om op de harten dier menschen in godsdienstigen zin te kunnen werken. Ja, ik durf gerustelijk verzekeren, dat onze invloed in verband met het boven aangegeven veiligheidsmiddel meer zal ten uitvoer brengen om rust en kalmte in deze kolonie te handhaven en haar welzijn te bevorderen, dan een talrijk, kostbaar, en mijns bedunkens ondoelmatig garnizoen in staat is zulks te doen....

Ik heb ook nog als van een ander geschikt middel om rust en veiligheid hier te handhaven, van het *onderwijs* gewaagd. *Ik bedoel hier niet zoozeer het godsdienstig, als wel het schoolonderwijs:* onkunde of liever domheid, is niet slechts het kenmerk van onbeschaafdheid, maar ook al te dikwijls de moeder van ondeugd en wanorde. Daar echter zulks meer op het opkomende geslacht dan op het tegenwoordige der slaven, die geëmancipeerd staan te worden, betrekking heeft, zoo zij het mij vergund te toeven, totdat de wijze op welke de slaven geëmancipeerd zullen worden, bekend zal zijn, ten einde alsdan op dezen maatregel terug te komen en over dezelve uit te wijden. Intusschen kan ik Uwe Exc. de verzekering geven, dat wij bereid zijn, om bij de eventueele emancipatie op de drie hierdoor ons opgerichte scholen, waaraan arme kinderen *gratis*, zonder eenige tegemoetkoming van het Gouvernement, thans onderwijs wordt gegeven, ook de kinderen der geëmancipeerde slaven, voor zooverre de localen zulks toelaten, op te nemen.

Hier eindig ik enz.

Mogen wij na de lezing dezer stukken Mgr. NIEWINDT niet beschouwen als een der grondleggers van het onderwijs in de Kolonie? Voorzeker, een nieuwen lauwer aan zijne toch reeds zoo schoone kroon!

NIEUWSBERICHTEN

CURACAO.

Kerkelijke berichten.

Het is ons recht aangenaam te kunnen melden, dat de Hoogeerwaarde Heer Mgr. B. TH. J. FREDERIKS, vroeger Pastoor der H. Annakerk alhier en thans te Grave woonachtig, bij koninklijk besluit benoemd is tot ridder in de orde van Oranje-Nassau.

Officieele berichten.

Bij Gouvernements-beschikking, dd. 29 December 1899, No. 792, is:

1°. benoemd:

a. tot 1e. commies de Heer J. H. PERRET GENTIL, 2e. commies;

b. tot 2e. commiezen de Heeren H. STATIUS MULLER, adjunct-commies, H. J. T. BOOMGAART en C. A. F. HELLMUND, waarn. Griffier enz. op Aruba.

2°. de Heer J. H. J. HAMELBERG eervol ontheven van de hem opgedragen functiën van archivaris en die functiën opgedragen aan den Heer H. J. T. BOOMGAART voornoemd.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

David Baez, Victoria Bor, Delfina Meldo, J. M. S. Royer, Tiofilo Serrano, Mrs. L. B. Smith [2], William W. Whitney c/o American Consul,

Aangeteekende Stukken.

F. R. Jones c/o H. B. M. Consul, J. E. Linares, Dovale Mendez & Co, E. N. Read,

Niet voor bestelling of verzending vatbaar de volgende drukwerken geadresseerd aan:

Odivio Albertijn, Agustin Andrade, Miguel Bethencourt y fam., Jesus Maria Bethencourt c/o A. Diaz, Agustin Diaz. B, Johan Elenburg, H. N. van Grieken y fam., Johan Haseth, W. Henriquez y Esposa, J. S. Joubert, Th. van der Linde, Henry Leyba, August Lucier c/o M. Bethencourt, C. Meyer y fam., Generoso Maduro, Piet Wederfoort, Thomas Chapman, Coro, J. S. E. Monsanto, Pto. Cabello, Manuel F. Obregón y fam., Cartagena, Vda. de Sanchez y fam., Coro.

Politiezaken.

Onder de parochie Santa Maria werd Oudejaarsavond bij een twist ontstaan door het spel, een persoon, die de twistenden wilde scheiden, aan den hals een wonde toegebracht, welke den dood schijnt ten gevolge gehad te hebben. De man, die de wonde toebracht, bevindt zich in handen der justitie.

Een toezending.

Voor eenige dagen ontvingen wij een exemplaar van den hier uitgegeven *Almanaque-Guia.*

Venezuela.

Men bericht uit deze Republiek, dat de partij van MOCHO HERNÁNDEZ veld verliest. Er moet oneenigheid uitgebroken zijn onder zijne chefs, waarvan er een zelfs gedreigd heeft hem dood te schieten. Er heeft bij Churuguara een bloedig gevecht plaats gehad, naarbij (officieel) het gouvernement van CASTRO overwinnaar bleef. Twee generaals van CASTRO, nl. MIGUEL en CARLOS CASTILLO, bleven op het slagveld, alsmede verschillende officieren. Ook bericht men, dat 40 *generaals* van HERNANDEZ (oef!) hunne onderwerping aan CASTRO hebben aangeboden. Met dat al is de revolutie nog geenszins ten einde en zucht het land onder "kneuzende oorlogsvracht" en "onder 't wicht van wee."

Colombia.

De revolutie houdt ook hier nog aan. Berichten, in de laatste dagen ontvangen, melden, dat de revolutionnaire troepen wederom op Barranquilla aanrukken, waar alles een beslissend treffen doet voorzien.

— Ta kiko? el a puntra.

— Ai, mi kerida senjorita, Frans! Ki horribel, asina es mucha muger tabata papia dilantado.

— Frans? ki falta é?

— E mester a hinca es Cristian di *Grosshof* mata, es homber di coenucoe dici, halando es otronan un banda, mientra é mes a bini padilanti. Sin embargo bo ta bisa é ta inocente.

— No, é no a moeri, es criar a entremeté den es combersacion. Courant ta riba, toer cos ta clar aden. Senjorita Erna a corré subi trapi. Den kamber el a kita solamente su sombrer. Purar su wowo tabata corré riba e courant koe tabata riba mesa. I el a haja es noticia aki:

"Na es becina pueblo *Hartenstein* un suceso tristoe a toema lugar. Segun nos ta informar ta jaloes atrobé ta motiboe. Un jioe di un coenukeroe ricoe i un jaagdor, koe toer dos ta competi pa manoe di mes, un moza, tabatin merdia caba un cuestion violente den un sjap. Es jaagdor a hala tras es ora ai, ma a haja su competidor despues den mondi gravemente heridar coe un cuchioe. No muchoe leuw di djé a haja un cuchioe grandi. Es jaagdor ta preso. E ta desconocé toer cos."

Erna a larga es courant cai. Es hoben calmo i bon a haci tal cos? Sagudiendo cabez, el a bolbé leza e courant. Pober Anemarie!

***

Su sigiente dia su papa també a informa di es asuntoe ai. Mes ora el a larga jama es wardador di mondi.

— Bo tabata acerca, ora es cuestion a coeminza? Conta mi exactamente, asina es major dici coe né.

— Senjor, é dici, ainda ningun hende sabi, koe ta Frans sigur. El a hura mi, koe inmediatamente for di sjap, el a bai na Catrin, oenda el a haja Amerike i koe anochi pa diez ora el a bai cas. I nan a haja es *Grosshof* for di nueb'or. Si Frans por moenstra su *alibi* anto ta claro koe é no por ta es autor. Es cuchioe.... sí.... es cuchioe ta di Frans. Mi conocé masjar bon.

Es homber a stop di papia i tabata pasa manoe tristoe na su frenta.

— Sigi! asina es baron tabata mandé. Kende lo duda na su culpabilidad, si a haja su cuchioe?

— E ta bisa, koe el a perdé es cuchioe basta dia caba, tabata su respondi.

— Salida! Ma lo no judé. Nan a coeminza caba coe interogatorio?

— Sí, senjor baron. Es herida ta serio. Dokter ta bisa koe su bida ta na peligro, es wardador di mondi a respondé coe un tono doloroso.

El a sigi despues mas calmo:

— Ma toch mi ta keré koe nos Frans ta inocente. Mi conocé basta dia caba. Si é por a moenstra noema koe é tabata cerca Catrin.

— Kiko esai ta bisa? senjorita Von Harteneck, koe tabata presente duranti e combersacion ai i koe tabata scucha coe atencion, tabata puntra.

— Ajera nan a dagvaar el i Amerike Si Senjor baron no a jama mi awor, lo mi a bai *Amalienhof* pa tendé.

—Es cuestion a bini riba Amerike? Erna tabata puntra pensando.

—Sigur. Pa motiboe di es moza, e *Grosshof* tabatin un gran rabia riba Frans. Despues di mira koe nos tabata den sjap tabata toema un poco cerbez, es cuestion a coeminza, Na principio Frans a haci manera é no tabata tendé. Ma es ora ai Cristian a bira peor. Ora é dici: Otro hende ta keré, koe mi ta disputé jioe di un boeracher i esendiario. es ora ai Frans a bira furioso. E dici coe né, koe ta un calumnia baho, i loké ta disputa, pa esai tin bon motiboe. Es molina Cristian por coempra, ma es jioe di es molinero nan lo no por bendé. Es *Grosshof* a haja un color di candela i el a grita koe asina ta net bon, smeerlap mester ta coe pididor di lismosna, promer koe el a corda, Frans tabatin é tené na su garganta, Nos a kita nan for di otro. Asina koe Cristian a bolbé haja rosea, é tabata grita: "Porco koe bo ta, bo kier bringa coe mi," i Frans a respondé: Larga mi coe sosiego, Cristian, sino ta socedé un desgracia. Mi no ta permiti ofendé Annemarie." Di aja el a bebé su cerbez i el a bai. Mara mi por a bai coe né!

— I despues?

— Mi no a keda mas tantoe. Es donjo di sjap i otro hendenan ta bisa koe Cristian a bai un poco promer koe mitar di nuebe. Dos di su mes criarnan a hajé den su coenucoe. E lugar, oenda nan a hajé, tabata toer tapar, asina anto koe Cristian mester a bringa hopi coe su atacadornan.

— Es homber ta na peligro? Nan lo por verhoor é?

— El a perdé masjar sanger. Sin embargo é no a moeri ainda. Loké hendenan di husticia a haci na *Grosshof,* ningun hende sabi bon ainda.

— Mira koe bo por haja sabi com es homber tá. Como bo tin siguranza koe Frans ta inocente, es asuntoe ai por keda tamtem asina, es donjo di castiljo a resolvé es asuntoe.

E ta sigi.

beljauw getrokken, *nochtans zonder den walgelijken smaak en kleur*, en is vermengd met Hypophosphiten en Extracten van mout en wilde kersenschillen. Wanneer dit preparaat vóór den maaltijd genomen wordt, wekt het den eetlust op, voedt goed, geeft levenskracht, vermeerdert het bloed en neemt bij de vrouw de bijzondere zwakheden weg, die de ware oorzaak zijn van hare ongesteldheid. Het is een troost voor uitgeputte vrouwen, voor moeders met zuigelingen, voor meisjes, die tot den volwassen leeftijd geraken. Hunne bleeke kleur verdwijnt en het versterkt hun borst. In één woord het preparaat van Wampole voedt en ontwikkelt het geheele lichaam, en brengt menige verrassing aan zwakke, hopelooze en moedelooze lijders. Het is het typisch succès, dat door de geneeskunde in onze eeuw is verkregen, en een geneesmiddel, dat in overeenstemming met de krachten der natuur werkt. Eén flesch slechts overtuigt reeds. Het is zoet als honig. Niemand kan door dit preparaat bedrogen worden. Bij alle apothekers wordt het verkocht. [1]

———o———

"EL CORREO DE AMÉRICA."

Hemos recibido el Nº 11 de esta simpática publicación que ve la luz en Nueva York y que ya se ha hecho famosa de un extremo á otro de nuestro hemisferio. Llama la atención en dicho número el Concurso Nº 5, más interesante aún que sus predecesores. El presente es en realidad un concurso literario. Los que tomen parte en él tendrán además del aliciente de varios premios en oro americano, la satisfacción, si triunfan, de ver sus habilidades literarias proclamadas y sus composiciones reproducidas millones y millones de veces. En las boticas se distribuye gratis "El Correo de América" y recomendamos que se solicite y se estudien las condiciones de dicho Concurso, que son bastantes simples. Será suficiente leer algunas de las opiniones médicas que aparecen en casi todos los periódicos ó en el mismo "Correo" sobre la "Emulsión de Scott" y forman artículos de 100 palabras ó hasta de 150 poniendo en diferente forma lo mismo que dicen los médicos. Cada competidor puede añadir de su propia cosecha cualquier concepto atinado que le sugiera la composición de la medicina ó sus efectos. Este suelto consta de unas doscientas palabras. Puede, pues, verse que no es obra de titanes lo que se exige.

NEDERLAND.

Curaçaosche Muntwezen.

De Minister van Koloniën heeft een wetsontwerp ingediend tot wijziging van de wet van 23 Mei 1899 tot nadere regeling van het Curaçaosche muntwezen, omdat in die wet ten gevolge van een schrijffout het woord "schuldbekentenis" in plaats van "schuldverbintenis" is gebezigd.

Chamberlain voor 2 cent.

Een kleine koopman, niet ouder dan acht jaar, liep in de overvolle Kalverstraat te Amsterdam met poppen te venten, en wekte den kooplust op door te roepen "Chamberlain, Chamberlain, twee centen maar, Chamberlain, Chamberlain, twee cent" en bij deze woorden trok de knaap aan een touwtje, waardoor de papieren pop leelijke gezichten tegen het publiek trok en met armen en beenen zwaaide.

Een politieagent, die zelf moeielijk zijn lachen kon houden, doch zijn dienstplicht boven alles moest stellen, verbood den knaap dat roepen, omdat naar hij meende met een Engelschen Minister niet de gek mocht worden gestoken.

Maar de knaap stoorde zich niet aan de waarschuwing, trok lustig aan zijn touwtje en verkondigde der menschheid, dat hij Chamberlain, dien lieven jongen, voor twee centen verkocht.

En hij verkocht heel wat Chamberlaintjes, omdat de menschen schik hadden in den jongen. De agent zag ten slotte van zijn politieke bemoeiingen af.

BUITENLAND.

Frankrijk.—Bij de beraadslaging over de begrooting in de Fransche Kamer heeft zich wederom het eigenaardig verschijnsel voorgedaan, dat van regeeringswege met veel nadruk de diplomatieke betrekkingen met den H. Stoel werden verdedigd.

De post voor het gezantschap bij den Paus was door de commissie van onderzoek geschrapt.

Maar het gouvernement nam daarmede geen genoegen, en minister Delcassé verklaarde onomwonden, dat het *nationaal belang* de handhaving van dezen post eischte.

De Kamer stelde hem daarop met groote meerderheid in 't gelijk.

Deze handelwijze van een Kamer en regeering, die men waarlijk niet van "clericalisme" beschuldigen kan, toont opnieuw, van hoeveel beteekenis de officieele betrekkingen met het Vaticaan nog altijd zijn.

En zal men nu wellicht de opmerking maken, dat Frankrijk een in meerderheid katholiek land is, en als zoodanig een gezant bij den H. Stoel dient te accrediteeren, minister Delcassé deed in zijn rede uitkomen, dat ook Duitschland en Rusland diplomatieke relaties met het Vaticaan hebben aangeknoopt, ofschoon de Katholieken daar slechts een minderheid vormen.

Het Pausdom is en blijft een wereldmacht; dit erkennen thans zelfs velen van hen, die, spoedig na de gebeurtenissen van 1870, oordeelden, dat men met den souverein van het Vaticaan geen rekening meer behoefde te houden.

En wij zien dan ook, dat zij terugkomen op besluiten, die inderhaast en onder den invloed van valsche voorstellingen en een dweepzieke opwinding werden genomen.

Rusland, Duitschland, België hebben reeds sinds lang de fout hersteld, waaraan ook Nederland zich te kwader ure schuldig maakte.

Engeland.— Een dubbele crisis dreigt in Engeland nl. eene geld-crisis en eene steenkolen-crisis. De financieele toestand is zoo donker, zegt men, als hij na het groote bankroet van *Baring Brothers* nog nooit geweest is. Aan steenkolen zal, door de groote behoeften der marine, weldra, misschien reeds in Februari gebrek zijn, zoodat vele fabrieken zullen moeten sluiten of andere brandstof vinden.

Transvaal.— *Everything wanted here has now arrived, and all is working with the greatest smoothness:* "Alle benoodigdheden zijn nu ontvangen, en alles gaat gladjes zijn gang." Aldus seinde van de Modderrivier de correspondent van de *Times*.

En dienzelfden dag — wij melden het reeds — werd er tusschen Methuen's en Cronjé's mannen gevochten met het gevolg, dat 50 Engelschen werden krijgsgevangen gemaakt en den volgenden dag Methuen een geduchte nederlaag geleden heeft.

De Boeren zijn Methuen te slim geweest.

Magersfontein is een reeks heuvelen terzijde van Spijtfontein. Aldaar hadden de Boeren zich verschanst.

Na dagen achtereen de stelling met lyddietgranaten te hebben beschoten, zag Methuen het kanonvuur der Boeren verflauwen, en hij meende dus hunne artillerie tot zwijgen te hebben gebracht.

Den volgenden dag beschoot hij ten overvloede de stellingen nog eens en trachtte ze met een ballon te verkennen. Daarop zond hij zijne keurtroepen, eenige regimenten Schotsche Hooglanders, onder bevel van generaal Wanchope, uit. Met de bajonet zouden deze geduchte bergbeklimmers de heuvels bestormen en de Boeren verdrijven.

Vermoedelijk echter hadden de Boeren 's nachts hunne posities verlegd; tenminste toen de Schotten meenden, dat zij op 200 meter afstand van de Boeren waren gekomen, en zich juist gereed maakten om er met de bajonet op in te stormen, bleken zij plotseling midden tusschen den vijand te staan. Van de heuvels aan beide kanten knetterde en ratelde het geduchte geweervuur; bij dozijnen tuimelden de manschappen neder, en de verbluften troep was genoodzaakt in allerijl beschutting te zoeken in een terreinplooi. Aldaar opende de Schotten het vuur op de Boeren, maar het baatte niet veel, want dezen lagen achter steenen en rotsblokken verborgen en waren onzichtbaar.

Onmiddellijk deed Methuen de kopjes, waar de Boeren-scherpschutters lagen, door zijne artillerie onder vuur nemen, en snelden de Gordon Hooglanders in den looppas hunnen kameraden te hulp. — Plotseling moest de artillerie haar vuur elders richten, want een commando Boeren kwam van de kopjes gesneld en trachtte den beiden Hooglanderskorpsen den terugtocht af te snijden. Ook de garde trok tegen het commando uit, en zoo mislukte die poging der Boeren.

De Hooglanders rukten met gezamenlijke macht voorwaarts, om te trachten uit hun terreinplooi te komen. Het geduchte vuren der Boeren dreef hen echter terug.

Thans ontstond het gevecht over de geheele linie. Van voren deed Methuen de Boeren door zijne gardes aantasten. Links viel de cavalerie op hen aan, rechts stormden weer gardes. En achter de Engelsche liniën braakten houwitsers en kanonnen honderden bommen en granaten over de kopjes.

Tevergeefs! De Boeren waren niet uit hunne stellingen te verdrijven. De Engelschen werden tegen den avond afgeslagen, en van de Hooglanders waren velen gewond en gedood, en 150 man gevangen genomen.

Onder de gesneuvelden is generaal Wanchope.

Dit is een groot verlies voor de Engelschen. Wanchope was commandant der Schotsche Hooglanders en was eerst den 28 Nov. bij Methuen gekomen om als zijn onderbevelhebber op te treden.

Dit is dus de tweede generaal, dien deze veldtocht aan Engeland kost: eerst Symons, nu Wanchope.

Terwijl de Engelschen in groote verwarring aftrokken, begonnen de Boeren-kanonnen weer te bulderen en brachten angst en ontsteltenis in de gelederen.

Methuen's troepen trokken naar het kamp terug. Het aantal dooden en gewonden moet zeer groot zijn. Methuen zelf seint, dat de vijand de Engelsche gekwetsten liefderijk verpleegt, doch dat ook de Boeren geduchte verliezen hebben.

Den volgenden ochtend bemerkte hij, dat de Boeren aanstalten maakten om hem opnieuw aan te vallen. Zij bezetten in grooten getale de loopgraven. De generaal achtte het wijselijk het beste om in allerijl zijn kamp op te breken en weer naar zijne oude stelling aan de Modderrivier terug te keeren.

Men kan echter verwachten, dat de Boeren hem ook daar zullen aanvallen en de kolonne voor de keus plaatsen: zich te laten vernietigen of zich te geven.

Hoe groot de verliezen van Methuen wel moeten zijn, kan men eenigszins opmaken uit de omstandigheid, dat de eerste bezending gekwetsten, die hij terugzond naar de Oranjerivier, 300 man bedraagt, waaronder 27 officieren.

—De oorlogscorrespondent van de *Daily Mail* geeft nog eenige bijzonderheden over den nachtelijken aanval op Lombardskop.

De Natalsche vrijwilligers, die er aan deelnamen, waren allen te voet, en velen hadden guttapercha zolen aan hun schoenen. Om twee uur kwamen de mannen bij hun doel. Drie honderd bewaakten de rechterflank en honderd de linker, terwijl de sappeurs voortgingen met 200 anderen. Zij beklommen den heuvel met zijn steile, gladde rotsen en struiken, doorsneden met kloven van zes voet diep.

De manschappen klauterden stil voort. Plotseling hoorden zij een Boer roepen: "Wie komt daar?" Geen antwoord, en toen riep er een verscheidene malen: "Willem! Rooibaadjes —skiet!"

De officier van de Natallers antwoordde in het Hollandsch: "Willem! Rooibaadjes met bajonetten—loop!"

De Engelschen juichten en maakten een charge. De Boeren begonnen nu op de aanvallers, die de slapende piketten waren voorbijgegaan, te vuren.

De Engelschen dachten, dat hun eigen manschappen in de achterhoede op hen schoten, en generaal Hunter liet blazen: "Staakt vuren!"

In de verwarring greep een Engelsch sergeant generaal Hunter bij de keel en riep: "Voor den duivel, wie ben jij?"

De Natallers kwamen nu recht op het kanon aan, dat er ontzaglijk groot uitzag in den donker, breidden zich aan weerskanten uit en vuurden een paar salvo's.

Onderwijl werd de broek van de stukken opengeschroefd door de sappeurs, die schietkatoen brachten in de loopen van het 15 cM. kanon en den 12 cM. houwitser. Beide loopen barstten en werden geheel vernield. De troepen trokken toen terug, na een maxim buit gemaakt te hebben.

In denzelfden nacht deed een afdeeling paardenvolk, naar men zich herinnert, ook een uitval naar het Noordwesten om de kraals te verbranden en de telegraaflijnen van de Boeren af te snijden. Dit blijkt niet zonder verliezen gedaan te zijn. Reuter's correspondent meldt, dat een huzarenluitenant licht gewond, twee man gedood en zeventien gekwetst werden; ook werden een luitenant van de lanciers en twee man licht gewond.

— Gewichtige feiten zijn in de laatste week niet voorgevallen. Alleen meldt men de aanhouding en naasting van verschillende Duitsche en andere schepen, die proviand naar Transvaal vervoerden. De Boeren, altijd practisch, hebben nu gedreigd, dat de Engelsche krijgsgevangenen het eerst daarvan de gevolgen zullen ondervinden. Hun rantsoen zal verminderd worden.

Er is door de Engelschen ook genaast het Duitsche stoomschip *Bundesrath*; over de beweegredenen daartoe ligt nog een geheimzinnige sluier. Men beweert, dat het amunitie en soldaten in uniform aan boord had. Wat er van is, moet de toekomst leeren.

ADVERTENTIEN.